

XXXVII Edició Premis Baldiri Reixac

Palau de Pedralbes

Juny 2015

Sr. Secretari de Polítiques Educatives de la Generalitat de Catalunya,
Sra. Presidenta de la Fundació Carulla,
Sr. Director de la Fundació,
Membres del jurat,
Senyores i Senyors, premiats, amics i familiars

Com s'han encarregat de recordar-nos els mitjans,enguany es commemora el centenari del naixement d'Orson Welles. Entre les moltes escenes que va dirigir i protagonitzar, n'hi ha una de ben famosa que apareix a *El tercer home*.^[1]

Una escena que, curiosament, no constava al guió original, sinó que va ser improvisada pel mateix Welles qui, als peus de la sínia de la fira del Prater vienès, deixava anar aquesta cínica constatació: “a Itàlia, en trenta anys de dominació dels Borja, va haver-hi guerres, assassinats... Però també Miquel Àngel, Leonardo i el Renaixement. A Suïssa, per contra, van tenir quaranta anys d'amor, democràcia i pau. ¿I quin en va ser el resultat? El rellotge de cucut!”

Més enllà de la clara voluntat provocadora de Welles, crec que la frase amaga una certa clarividència. No em mal interpretin, no estic defensant que ens llencem a una espiral de violència per, com a torna, assolir uns determinats resultats creatius.

Però sí que la citació posa de manifest dues coses: primera, la importància dels reptes per a encoratjar la creativitat i, segona, la necessitat de no prejutjar quins són els entorns més propicis per a aquesta mateixa inventiva.

Sobre la primera tesi no m'allargaré. La llista de guardonats dels Premis Baldiri i Reixac, en general, i tots vostès, en primera persona, exemplifiquen com, davant les dificultats, la resposta passa necessàriament per l'esforç, la superació, la inventiva... Entre altres raons, perquè la creativitat és inherent a l'educació. En paraules de l'escriptora barcelonina Ana María Matute, “qui no inventa, no viu”.

En canvi, sobre el segon element –“no prejutjar quins són els entorns més propicis per a la creativitat”–, sí que m'agradaria estendre'm una mica més. Perquè sovint, amb un sentit territorial malentès, la Universitat ha tendit a considerar el camp de la innovació com un àmbit exclusiu i propi. Res més lluny de la realitat.

Si aspirem a construir una societat basada en el coneixement i la recerca, necessitem assumir que aquests dos trets han d'amarar la societat en el seu conjunt. I qui diu societat, diu sistema educatiu.

**«Enlloc no és escrit que només pugui innovar-se a la Universitat.
¿Per quin motiu haurien de limitar-nos d'aquesta manera i no
aprofitar la feina, la bona feina, que es fa en els cicles previs?»**

Ja ho deia el psicoanalista americà d'origen alemany, Erich Fromm: “la creativitat demana tenir el valor de desprendre's de les certeses”.

Comencem, per tant, pel principi: la recerca no és exclusiva de la universitat, ateny –ens ateny– a tots. Potser alguns de vostès consideraran que la meua afirmació està condicionada per l'auditori, o per la meua particular visió de les coses.

Doncs bé, els haig de confessar que no em mou ni l'interès ni l'originalitat, perquè aquesta creença és compartida per institucions capdavanteres. Així ho va poder constatar, en una visita recent al Massachusetts Institute of Technology (MIT) de Boston, una delegació de la UOC. I quan una cosa funciona, allò que cal és prendre'n nota i mirar de repetir-la, tot incorporant-hi les adaptacions necessàries i les millores possibles. Per això, des de la UOC volem implicar activament les escoles i instituts d'aquí en la millora educativa.

¿Quin sentit té pretendre fer un salt endavant en recerca educativa i no comptar amb qui, a primera línia, treballa dia a dia en aquest àmbit? ¿Quin sentit tindria obviar el capital de coneixements, recursos i experiències del professorat implicat en la transformació quotidiana de l'aprenentatge?

És evident que no té sentit. I és davant d'aquesta evidència, d'evidències com les reconegudes pels Baldiri i Reixac, que des de la UOC aspirem a esdevenir la baula necessària entre escoles i instituts compromesos, a casa nostra, amb la millora educativa, amb institucions capdavanteres com el MIT.

Volem ser al mig perquè volem ser pont. O, millor dit, voldríem ser finestra. La finestra que permet accedir a les innovacions de fora i difondre i enriquir les de dins. Al cap i a la fi, tot aquest esforç té un mateix objectiu: el futur de les actuals i properes generacions, el futur del nostre país.

«Voldríem que, a partir de demà, veiéssiu en la UOC una mà disposada a fer un salt endavant plegats. En benefici propi, en benefici de tothom.»

Moltes gràcies.

Josep A. Planell

[1] *The third man*, Carol Reed (director), Graham Green i Alexander Korda (guió), 1949.